

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion cyfarfod o bell a gynhaliwyd ar 10 Chwefror, 2025.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Also present: Councillor E. Williams.

Yn Bresennol: Y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson (Cadeirydd); Y Cynghorydd N.C. Thomas (Is-Gadeirydd); Cynghorwyr G. Bruce, G.D.D. Carroll, E. Goodjohn, S.D. Perkes, S.M. Hanks, J. Protheroe a K.P. Mahoney.

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorydd E. Williams.

CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

YMDDIHEURIAD AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Cynghorydd H.C. Hamilton.

COFNODION –

PENDERFYNWYD – Cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 25 Tachwedd, 2024 fel cofnod cywir, yn amodol ar fân newidiadau teipio.

DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

DIWEDDARIAD GAN RWYDWAITH PENAEITHAID GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD CYMDEITHAS LLYWODRAETH LEOL CYMRU (CLILC) (PGD) –

Rhoddodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd ddiweddariad ynghylch gweithgarwch sy'n digwydd yn genedlaethol ar hyn o bryd ynghylch y swyddogaeth ddemocrataidd, gan gynnwys meysydd fel fideo-gynadledda, diwygio etholiadol, hyfforddi aelodau a datblygu fframwaith hunanwerthuso craffu.

Dywedodd y Cynghorydd Carroll eu bod yn ymwneud â'r cyfeiriadau at amrywiaeth, cydraddoldeb a chynhwysiant yn y diweddariad, gan fod llawer o sefydliadau wedi bod yn gollwng y polisiau dan sylw ac yn gobeithio y byddai'r Cyngor yn symud i ffwrdd o'r dull a nodwyd. Ymatebodd y Cadeirydd y byddai angen i'r Aelod rannu safbwynt â Llywodraeth Cymru, gan ei fod yn bolisi cenedlaethol.

Dywedodd y Cynghorydd Thomas nad oedd newidiadau yn wrthddemocrataidd, ond o ran gwella democratiaeth a chynrychiolaeth pob grŵp mewn cymunedau o fewn swyddi cyfrifoldeb, a bod pleidiau gwleidyddol yn gwneud yn iawn.

PENDERFYNWYD – BOD cynnwys yr adroddiad yn cael ei nodi a'i gytuno i'r adroddiad gael ei ledaenu i'r holl Aelodau Etholedig.

Rheswm dros y penderfyniad

Sicrhau bod y Pwyllgor a'r holl Aelodau Etholedig yn ymwybodol o'r gwaith sy'n cael ei wneud yn genedlaethol, ac yn cael ei fonitro gan Rwydwaith Penaethiaid Gwasanaethau Democrataidd CLILC, i gefnogi'r Cyngor i gyflawni ei swyddogaeth Gwasanaethau Democrataidd.

CANLYNIAD YMARFER HUNANASESU DADANSODDI ANGHENION DYSGU (PGD) –

Cyflwynodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu yr adroddiad, a'i ddiben oedd darparu cynigion datblygu i'r Aelodau yn y dyfodol sy'n deillio o'r Ymarfer Hunanasesu Dadansoddi Anghenion Dysgu a gynhaliwyd yng Ngham 4 Rhaglen Sefydlu a Datblygu'r Cyngor.

Roedd Atodiad A yr adroddiad yn rhoi trosolwg o'r sylwadau a godwyd gan yr Aelodau mewn ymateb i Arolwg Hunanasesiad Dadansoddi Anghenion Dysgu 2023 ac Arolygon Effaith Craffu Blynyddol 2023 a 2024, yn ogystal â sylwebaeth gysylltiedig gan Swyddogion, i'w hystyried gan y Pwyllgor. Roedd Atodiad B yr adroddiad yn rhestru cyfres o bynciau datblygu arfaethedig ar gyfer cymeradwyaeth y Pwyllgor, i drefnu a lleadaenu Atodlen Rhaglen Datblygu Aelodau i'r holl Aelodau Etholedig ac Aelodau Cyfetholedig lle bo hynny'n briodol.

Awgrymodd y Cadeirydd fod pynciau Camfanteisio ar Blant a Diogelu, yn ogystal â Chydlyniant Cymunedol, yn cael eu blaenoriaethu a'u dwyn ymlaen o fewn yr atodlen arfaethedig (Atodiad B) gan eu bod yn faterion perthnasol a drafodwyd gan y Cyngor yn aml e.e. yng nghyd-destun y Fro yn Sir Noddfa.

Dywedodd y Cynghorydd Carroll y byddai'n hoffi i'r Cyngor ollwng ei hyfforddiant Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant (CAC) a Rhagfarn Ddiarwybod, a nododd na fyddai'n cefnogi hyfforddiant Sir Noddfa gorfodol. Mewn ymateb, nododd y Cynghorydd Goodjohn nad oedd y mwyafrif helaeth o bynciau hyfforddiant yn orfodol ond ei fod yn croesawu'r hyfforddiant gorfodol Rheolau Dadl a Chod Ymddygiad, ochr yn ochr â hyfforddiant Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion i gynnal safonau fel awdurdod cyhoeddus.

PENDERFYNWYD –

(1) BOD y sylwadau a godwyd gan yr Aelodau mewn ymateb i Arolwg Hunanasesiad Dadansoddi Anghenion Dysgu ac Arolygon Effaith Craffu Blynyddol 2023 a 2024, yn ogystal â sylwebaeth gysylltiedig gan Swyddogion (Atodiad A), yn cael eu nodi.

(2) Cymeradwyir y pynciau datblygu arfaethedig a'r amserlenni cyflawni cysylltiedig, fel y'u cyflwynwyd (Atodiad B), yn amodol ar y pynciau o Gydlyniant Cymunedol a Chamfanteisio ar Blant yn cael eu darparu'n gynharach yn yr amserlen yn ystod blwyddyn galendr 2025.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1) Ystyried cynnwys yr adroddiad i gyflawni cyfrifoldeb y Pwyllgor dros oruchwylio dull y Cyngor o Ddatblygu Aelodau yn unol â Strategaeth Datblygu Aelodau'r Cyngor.

(2) Rhoi cymeradwyaeth i Swyddogion Democrataidd drefnu a lledaenu Amserlen Rhaglen Datblygu Aelodau i'r holl Aelodau Etholedig (ac Aelodau Cyfetholedig lle bo hynny'n briodol) yn seiliedig ar y cynigion fel y cytunwyd arnynt, yn unol â phynciau datblygu a nodwyd fel sy'n ofynnol gan Aelodau Etholedig a Chyfetholedig eu hunain cyn Etholiad Llywodraeth Leol 2027.

RHAGLEN GWAITH CYCHWYNNOL DROS DRO Y PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD (PGD) –

Cyflwynodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd adroddiad yn darparu Blaenraglen Waith dros dro ar gyfer y Pwyllgor ar gyfer blwyddyn y Cyngor nesaf, gan ystyried eitemau "Safonol", "Cylchol" ac "Arall," a hefyd amlygodd fod y cyfarfod arfaethedig i'w gynnal ar 7 Ebrill 2025 yn cael ei symud i'r 21^{Sain} Mawrth, 2025 i ddarparu ar gyfer amserlenni cymeradwyaeth ehangach, a cheisiodd adborth yr Aelodau ar y Flaenraglen Waith.

Nododd y Cynghorydd Carroll ei fod yn poeni am yr amserlen ar gyfer y cynigion Ail-lunio Craffu, gan y byddai hyn yn newid mawr ac angen cryn dipyn o amser i symud ymlaen, ac felly awgrymodd y byddai blwyddyn Cyngor 2026 yn amser mwy priodol i wneud y newidiadau hynny ar ôl cyfnod hirach o ystyriaeth.

Dywedodd y Cadeirydd hefyd eu bod yn teimlo bod amserlenni yn dynn. Yn ogystal, dywedodd y Cynghorydd Thomas wrth yr Aelodau fod y mater yn cael sylw gan Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion y Pwyllgor Craffu a phwyllgorau eraill y Cyngor.

PENDERFYNWYD – Cytuno ar Raglen Gwaith Cychwynnol dros dro y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar gyfer blwyddyn ddinesig 2025/2026.

Rheswm dros y penderfyniad

Rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad er mwyn caniatáu i'r Pwyllgor gael rhaglen waith sydd wedi'i strwythuro'n glir i gefnogi eu gwaith parhaus.